

51. JACKFRUIT

- **Scientific name:** *Artocarpus heterophyllus*
- **Common name:** Jackfruit
- **Marathi name:** फणस
- **Family:** Moraceae

Leaves and Arrangement

- **Type:** Simple
- **Arrangement:** Alternate
- **Stipules:** 3-5 cm long, lateral, ovate-lanceolate, sheathing, glabrous, cauducous
- **Petiole:** 20-40 mm long, stout, grooved above, glabrous
- **Lamina:** 8-23 x 3-13 cm, obovate, obovate-oblong, or elliptic-ovate
- **Base:** Acute, round, or cuneate
- **Apex:** Acute or obtuse
- **Margin:** Entire
- **Texture:** Glabrous and shining above, scabrous beneath
- **Lateral Nerves:** 6-8 pairs, pinnate, prominent, arched
- **Intercostae:** Scalariform, prominent

Fruit

- **Type:** Sorosis
- **Shape:** Oblong, tuberculate, with conical tubercles
- **Size:** 30-45 x 20-25 cm
- **Colour:** Yellowish-green, with the fruiting perianth yellow to light orange, fleshy
- **Characteristics:** Seeds 10-12 x 8-10 mm, elliptic-oblong, smooth, glossy
- **Fruiting Period:** June to August (Summer Season)

Flowers

- **Colour:** Yellowish-green
- **Size:** Minute
- **Shape:** Unisexual, in spikes enclosed by spathe-like bracts
- **Characteristics:** Male flowers from young branches, catkin narrow-cylindric; perianth 2-lobed, puberulous; stamen 1; filament somewhat flattened, stout; anthers ovate-oblong. Female catkins from the trunk and mature branches, more massive, perianth with strongly projecting conical apex; ovary 0.3 mm, superior, globose-obovoid; style exserted; stigma spatulate
- **Flowering Period:** March to April

Bark Structure

- **Texture:** Rough, deeply fissured, exfoliating in large thick flakes
- **Colour:** Blackish-grey, mottled with green and black; exfoliated surface orange-red; blaze pinkish-yellow
- **Exudation:** Milky white latex
- **Additional Features:** Trunk with warty tubercles; branchlets glabrous

Habitat

- **Height:** Up to 25 meters
- **Distribution:** Throughout India, except Jammu and Kashmir, Himachal Pradesh, Sikkim

Uses

1. **Food:** Both ripe and unripe fruits are consumed. Ripe fruit is sweet and used in desserts, while unripe fruit is cooked as a vegetable.
2. **Meat Substitute:** Canned green jackfruit has a mild taste and meat-like texture, often used as a meat substitute.

3. **Wood:** Durable wood used for furniture and construction.
4. **Medicinal:** Seeds and other parts used in traditional medicine.

Fun Facts

1. **Largest Tree-Borne Fruit:** Jackfruit is the largest tree-borne fruit in the world.
2. **High Yield:** A mature tree can produce up to 500 fruits in a year.
3. **Versatile:** The fruit can be eaten fresh, canned, or processed into various products like noodles and chips.
4. **Historical Name:** The name "jackfruit" comes from the Portuguese word "jaca," derived from the Malayalam term "chakka".

CFOR ECOTOURISM

51. JACKFRUIT

- **Scientific name:** *Artocarpus heterophyllus*
- **Common name:** Jackfruit
- **Marathi name:** फणस
- **Family:** Moraceae

पाने आणि त्यांची मांडणी

- **प्रकार:** साधी
- **मांडणी:** आलटून पालटून
- **उपपर्ण:** ३-५ सेमी लांब, बाजूस, अंडाकृती-भाल्यासारखी, कवचासारखी, गुळगुळीत, पडणारी
- **पेटिओल:** २०-४० मिमी लांब, मजबूत, वरून खाच असलेले, गुळगुळीत
- **लॅमिना:** ८-२३ x ३-१३ सेमी, उलट अंडाकृती, उलट अंडाकृती-आयताकृती, किंवा लंबवर्तुळ-आयताकृती
- **तळ:** तीव्र, गोल किंवा पायासारखे
- **टोक:** तीव्र किंवा बोथट
- **काठ:** अखंड
- **पोशाख:** वर गुळगुळीत आणि चमकदार, खाली खरखरीत
- **पार्श्व नस:** ६-८ जोड्या, पिननेट, ठळक, वाकलेली
- **इंटरकोस्टे:** स्कॅलरिफॉर्म, ठळक

फळाचे वर्णन

- **प्रकार:** सोरोसिस
- **आकार:** आयताकृती, ट्यूबरकलेट, शंकवाकार ट्यूबरकल्स असलेले
- **आकार:** ३०-४५ x २०-२५ सेमी
- **रंग:** पिवळसर-हिरवा, फळांच्या परागसह पिवळा ते हलका नारिंगी, मांसल
- **वैशिष्ट्ये:** बिया १०-१२ x ८-१० मिमी, लंबवर्तुळ-आयताकृती, गुळगुळीत, चमकदार
- **फळांचा कालावधी:** जून ते ऑगस्ट (उन्हाळ्याचा मौसम)

फुलांचे वर्णन

- **रंग:** पिवळसर-हिरवा
- **आकार:** सूक्ष्म
- **आकार:** एकलिंगी, स्पाथेसारख्या ब्रॅक्ट्समध्ये बंद
- **वैशिष्ट्ये:** नर फुले तरुण शाखांवरून, कॅटकिन अरुंद-आयताकृती; परायंथ २-लोबड, प्यूबरुलस; केसर १; तंतू किंचित चपटा, मजबूत; अंडकोश अंडाकृती-आयताकृती. स्त्री कॅटकिन खोड आणि प्रौढ शाखांवरून, अधिक प्रचंड, परायंथ मजबूत प्रोजेक्टिंग शंकवाकार टोकासह; अंडाशय ०.३ मिमी, वरचा, गोलाकार-आयताकृती; शैली बाहेर आलेली; स्तिग्मा स्पॅच्युलेट
- **फुलांचा कालावधी:** मार्च ते एप्रिल

साल रचना

- **पोशाख:** खडबडीत, खोल तीरवटलेली, मोठ्या जाड खवल्यांमध्ये लूज होत
- **रंग:** काळसर-करडा, हिरवा आणि काळा याने डागलेले; उघडकीस आलेला पृष्ठभाग नारिंगी-लाल; पसरलेल्या ठिकाणी गुलाबी-पिवळा
- **क्षीरण:** दुधाळ पांढरा लेटेक्स
- **अतिरिक्त वैशिष्ट्ये:** खोडावर वॉर्टे ट्यूबरकल्स; शाखिका गुळगुळीत

निवासस्थान

- **उंची:** २५ मीटरपर्यंत

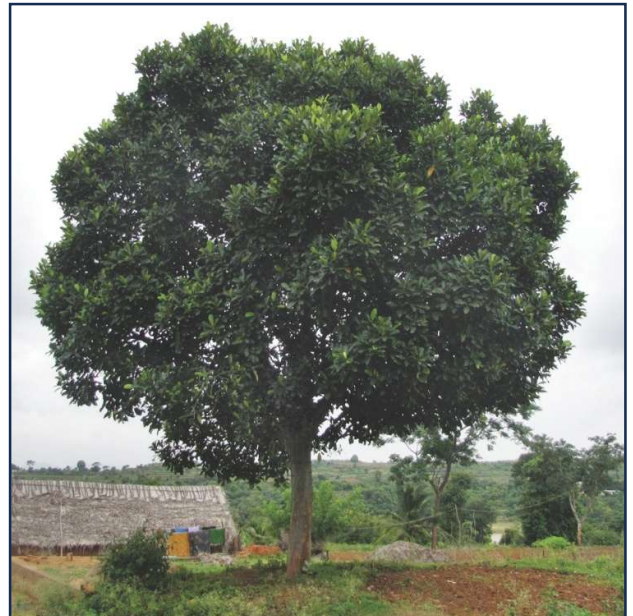
- **वितरण:** संपूर्ण भारत, जम्मू आणि काश्मीर, हिमाचल प्रदेश, सिक्किम वगळता

उपयोग

- अन्न: पिकलेली आणि कच्ची फळे दोन्ही खाल्ली जातात. पिकलेले फळ गोड असते आणि मिठाईत वापरले जाते, तर कच्चे फळ भाज्यांसारखे शिजवले जाते.
- मांस पर्याय: कॅन केलेले हिरवे फणस सौम्य चव असते आणि मांसासारखा पोत असतो, मांस पर्याय म्हणून वापरले जाते.
- लाकूड: टिकाऊ लाकूड फर्निचर आणि बांधकामासाठी वापरले जाते.
- औषधी: बिया आणि इतर भाग पारंपरिक औषधांमध्ये वापरले जातात.
- पर्यावरणीय: सावली पुरवते आणि रस्त्यांच्या कडेला आणि उद्यानांमध्ये लागवड केली जाते.

मजेदार तथ्ये

- सर्वात मोठे फळ: फणस हे जगातील सर्वात मोठे फळ आहे.
- उच्च उत्पादन: एक परिपक्व झाड वर्षात 500 फळे तयार करू शकते.
- बहुपयोगी: फळ ताजे, कॅन केलेले किंवा विविध उत्पादने जसे नूडल्स आणि चिप्समध्ये प्रक्रिया केले जाते.
- ऐतिहासिक नाव: "फणस" हे नाव पोर्तुगीज शब्द "जाका" पासून आले आहे, जो मल्याळम शब्द "चक्का" वरून घेतला आहे.
- सांस्कृतिक महत्व: दक्षिण आणि आग्नेय आशियातील अनेक देशांमध्ये हे मुख्य अन्न म्हणून मानले जाते.

*Image Credit: India Biodiversity Portal